

Bijlage 5 reactie Rijksdienst van het Cultureel Erfgoed

Van: Meeteren, Hilde van

Verzonden: dinsdag 10 juli 2018 16:45

Aan: Pelders, Ernest

CC: Koelstra, Marion; Roij, Lodewijk van

Onderwerp: RE: Korte terugkoppeling ronde tafel en verzoek tot advies tbv besluitvorming.

Aanvullend advies RCE

Geachte heer Pelders,

Dank voor het toesturen van de korte terugkoppeling van het Ronde Tafeloverleg op 3 juli over de plannen voor de vesting Muiden.

Eveneens dank voor de uitnodiging en het organiseren van dit prettige en verhelderende overleg waarbij de betrokken partijen de gelegenheid hebben gekregen om hun standpunt ten aanzien van de plannen duidelijk te maken en de standpunten van de andere betrokken te vernemen.

Op 31 mei hebben mijn collega Lodewijk van Roij en ik namens de RCE kennis genomen van de plannen voor de oostelijke vestingwallen van Muiden. Naar aanleiding van dit overleg heb ik u per mail op 6 juni een eerste reactie gestuurd. Ik verwijs u hierbij naar deze eerste reactie.

Bij het Ronde Tafelgesprek is nader op de plannen ingegaan en zijn de aanpassingen in de plannen besproken.

Naar aanleiding van deze bijeenkomst heb ik de volgende aanvullende opmerkingen:

- Het uitgangspunt voor de aanpak van de oostelijke vestingwallen van Muiden is een reconstructie van de situatie zoals deze bestond in de tweede helft van de 19de eeuw. Deze situatie is vastgelegd op de plattegrond van de vesting Muiden die in 1879 door A.F. Bot werd gemaakt. Deze fase is bepalend geweest voor het aanzien van de huidige vesting Muiden doordat de structurerende historische elementen zoals de vestinggracht, de wallen, de ravelijnen en de militaire gebouwen nog (in essentie) aanwezig zijn en herkenbaar zijn. De voorgelegde herstelplannen gaan uit van het reconstrueren van de hoogte en de contouren van de vestingwallen en het terugbrengen van een beplanting op de vestingwerken die geëigend is voor dit type militair landschap.
Bij het reconstrueren van een eerdere fase van, in dit geval, de vestingwerken gaat uit cultuurhistorisch oogpunt ook altijd iets verloren. Namelijk de huidige, historisch gegroeide situatie met alle tijdslagen die in de loop van de tijd ontstaan zijn. Reconstructie betekent dus een wijziging van de huidige situatie met cultuurhistorische waarde en moet zodoende weloverwogen gebeuren. Om tot een verantwoorde reconstructie te kunnen komen is het noodzakelijk dat de reconstructie gebaseerd is op aanwezig historisch bronnenmateriaal zoals bestekken, bouwtekeningen en afbeeldingen. In het geval van de vesting Muiden is er zeer gedetailleerd en accuraat bronnenmateriaal beschikbaar. Het is dus mogelijk om een verantwoorde reconstructie te maken. Daarom staat de RCE in dit geval dan ook positief ten opzichte van het uitgangspunt van reconstructie van de oostelijke vestingwallen.
- Wanneer besloten wordt tot reconstructie is het zaak dat deze op een verantwoorde en waarheidsgetrouwe wijze uitgevoerd wordt. Dit om falsificatie van het verleden te voorkomen en een correct beeld van de historische situatie te creëren. Belangrijk is ook dat er een historische samenhang blijft bestaan tussen de verschillende onderdelen van het betreffende erfgoed. Ik benadruk hierbij dan ook nogmaals, zoals ik ook al eerder in de verschillende overleggen gedaan heb,

om de vesting Muiden als geheel en in samenhang te bekijken en niet enkel ingrepen te voorzien en uit te voeren in losse onderdelen van de vesting. De plannen die bij het Ronde Tafelgesprek voorgelegd zijn betroffen de oostelijke vestingwallen en dan met name de bastions en de courtines. Aangegeven is dat de herinrichting van het Vestingplein in de tweede fase van het plan aan bod zal komen. Graag wijs ik erop dat een goede inrichting van het Vestingplein, die aansluit bij de uitgangspunten van de herstelplannen voor de bastions en de courtines, essentieel is voor het slagen van de totale aanpak van het oostelijke deel van de vesting Muiden.

- Bij het Ronde Tafeloverleg is met name uitgebreid gesproken over de herstelplannen voor de courtine ter hoogte van de Kloosterstraat. Deze courtine had oorspronkelijk een hoogte van 4,5 m. Op verzoek van de bewoners van de huizen die gelegen zijn op de aangrenzende percelen zal de oorspronkelijke hoogte van de courtine niet teruggebracht worden maar aangepast worden en beperkt worden tot een hoogte van 3m. Zoals ik hierboven al heb aangegeven is het uitgangspunt bij reconstructie van erfgoed dat dit een verantwoorde reconstructie is die gebaseerd is op historisch bronnenmateriaal. Er kunnen echter (historisch gegroeide) situaties zijn waardoor een volledige reconstructie niet meer op alle punten mogelijk is. In dat geval kan onderzocht worden op welke wijze een, ook in dit geval, verantwoorde aanpassing gedaan kan worden. Belangrijk daarbij is dat duidelijk herkenbaar is dat er een aanpassing gedaan is. En tevens moet ondanks een eventuele aanpassing de essentie en karakteristiek van het betreffende cultureel erfgoed voldoende herkenbaar blijven. In het geval van de courtines ter hoogte van de Kloosterstraat en de Ton Kootsingel (?) is een aanpassing vanwege de historisch gegroeide situatie – huizen vlak achter de wal en bomen op de wal – denkbaar. Belangrijk is daarbij echter wel dat de essentie van het gewenste beeld van de reconstructie herkenbaar blijft. In dit geval is dat een militaire vestingwal die het stadje Muiden omsluit en beschermt richting het oosten. Door de wal van de courtine maar zeer beperkt te verhogen zal de huidige beleving van groene wandelzone langs het water prevaleren en zal het militaire karakter niet of minder goed te beleven zijn. De courtine zal hierdoor aansluiting met de bastions missen. Dit doet afbreuk aan de samenhang van de vestingwallen. Ik heb begrepen dat in nader overleg met de omwonenden onderzoek gedaan is naar de te realiseren aangepaste hoogte van de courtine. Ik adviseer om bij dit (ontwerpend) onderzoek ook de cultuurhistorische karakteristiek (namelijk een door wallen omsloten stadje) mee te wegen.
- In het DO is uitgegaan van een aanpassing van de hoogte van de courtines ten opzichte van de historische hoogte (ten opzichte van de situatie 2de helft 19de eeuw). Ik adviseer om bij de uitwerking van het plan een ruimtelijk / visueel onderscheid te maken tussen de vestingwallen van de bastions die op de oorspronkelijke hoogte zijn gebracht en de omwalling van de courtines waarvan de hoogte is aangepast. Middels nader onderzoek kan gekeken worden op welke wijze zo duidelijk mogelijk gemaakt kan worden dat de hoogte van de courtines is aangepast. Belangrijk is uiteraard dat daarbij de samenhang tussen de verschillende onderdelen van de oostelijke vesting in het oog gehouden wordt.
- In het DO is er voor gekozen om de courtines 1,5 m lager uit te voeren dan de historische hoogte. Voor de doorsnedes van de voet van de wal en de bovenzijde van de wal is echter wel de oorspronkelijke maat voorzien. Hierdoor wordt de hellingshoek van het talud van de vestingwal ter plaatse van de courtines flauw. Daardoor krijgt de vestingwal ter plaatse van de courtines niet de scherpe opstaande contour die zo kenmerkend is voor vestingwerken. Ik geef in overweging om de hellingshoek van het talud ter plaatse van de courtines wel op de historische wijze uit te voeren. Hierdoor ontstaat een wal die qua contour meer

refereert aan een vestingwal. Door de hellingshoek steiler te maken zal de bovenzijde van de wal van de courtine wel breder worden dan deze oorspronkelijk was. Er ontstaat dan meer het beeld van een vestingwal die aan de bovenzijde 'afgesneden' is. Dit zou een manier kunnen zijn om een onderscheid aan te geven tussen de wallen van de bastions die op historische hoogte zijn en de wal van de courtine die een aangepaste hoogte heeft.

Ik vertrouw er op dat deze opmerkingen meegenomen worden bij de afwegingen van de gemeente.

De RCE blijft graag op de hoogte van de ontwikkeling van de plannen. Ik zie een definitief plan ter nader advisering in het kader van een aanvraag om omgevingsvergunning graag tegemoet.

Met vriendelijke groet,

mw. drs. H. (Hilde) van Meeteren
Adviseur Architectuurhistorie

.....
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
Postbus 1600 | 3800 BP | Amersfoort

.....
www.cultureelerfgoed.nl